

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||

ಕಪಟಮೃಗಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಸಂದೇಹಃ ಸೀತಯಾ ಜೀವಂತಂ ಮೃತಂ ವಾ
ಮೃಗಮಾನೇತುಂ ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರೇರಣಂ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಸಂಬೋಧ್ಯ
ತದುಪರಿ ಸೀತಾರಕ್ಷಾಭಾರಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತಂ ಮೃಗಂ ಹಂತುಂ ಗಮನಂ

ಸಾ ತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸುಶ್ರೋಣೀ ಕುಸುಮಾನಿ ವಿಚಿನ್ವತೀ |
ಹೇಮರಾಜತವರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಪಾರ್ಶ್ವಾಭ್ಯಾಮುಪಶೋಭಿತಂ || 3.43.1 ||

ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಚಾನವದ್ಯಾಂಗೀ ಮೃಷ್ಟಹಾಟಕವರ್ಣಿನೀ |
ಭರ್ತಾರಮಪಿ ಚಕ್ರಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚೈವ ಸಾಯುಧಂ || 3.43.2 ||

ಆಹೂಯಾಹೂಯ ಚ ಪುನಸ್ತಂ ಮೃಗಂ ಸಾಧು ವೀಕ್ಷತೇ |
ಆಗಚ್ಛಾಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಂ ವೈ ಆರ್ಯಪುತ್ರ ಸಹಾನುಜ || 3.43.3 ||

ತಾವಾಹೂತೌ ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ವೈದೇಹ್ಯಾ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ |
ವೀಕ್ಷಮಾಣೌ ತು ತಂ ದೇಶಂ ತದಾ ದದೃಶತುರ್ಮೃಗಂ || 3.43.4 ||

ಶಂಕಮಾನಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ |
ತಮೇವೈನಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಮಾರೀಚಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಮೃಗಂ || 3.43.5 ||

ಚರಂತೋ ಮೃಗಯಾಂ ಹೃಷ್ಟಾಃ ಪಾಪೇನೋಪಾಧಿನಾ ವನೇ |
ಅನೇನ ನಿಹತಾ ರಾಮ ರಾಜಾನಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಾ || 3.43.6 ||

ಅಸ್ಯ ಮಾಯಾವಿದೋ ಮಾಯಾ ಮೃಗರೂಪಮಿದಂ ಕೃತಂ |
ಭಾನುಮತ್ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಗಂಧರ್ವಪುರಸನ್ನಿಭಂ || 3.43.7 ||

ಮೃಗೋ ಹೈವಂವಿಧೋ ರತ್ನವಿಚಿತ್ರೋ ನಾಸ್ತಿ ರಾಘವ |
ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತೀನಾಥ ಮಾಯೈಷಾ ಹಿ ನ ಸಂಶಯಃ || 3.43.8 ||

ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಪ್ರತಿವಾರ್ಯ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ |
ಉವಾಚ ಸೀತಾ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಛದ್ಮನಾ ಹತಚೇತನಾ || 3.43.9 ||

ಆರ್ಯಪುತ್ರಾಭಿರಾಮೋಽಸೌ ಮೃಗೋ ಹರತಿ ಮೇ ಮನಃ |
ಆನಯೈನಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ || 3.43.10 ||

ಇಹಾಶ್ರಮಪದೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಬಹವಃ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನಾಃ |
ಮೃಗಾಶ್ಚರಂತಿ ಸಹಿತಾಶ್ಚಮರಾಃ ಸೃಮರಾಸ್ತಥಾ || 3.43.11 ||

ಋಕ್ಷಾಃ ಪೃಷತಸಂಘಾಶ್ಚ ವಾನರಾಃ ಕಿನ್ನರಾಸ್ತಥಾ |
ವಿಹರಂತಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ರೂಪಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಮಹಾಬಲಾಃ || 3.43.12 ||

ನ ಚಾನ್ಯಃ ಸದೃಶೋ ರಾಜನ್ ದೃಷ್ಟಃ ಪೂರ್ವಂ ಮೃಗೋ ಮಯಾ |
ತೇಜಸಾ ಕ್ಷಮಯಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ಯಥಾಯಂ ಮೃಗಸತ್ತಮಃ || 3.43.13 ||

ನಾನಾವರ್ಣವಿಚಿತ್ರಾಂಗೋ ರತ್ನಭೂತೋ ಮಮಾಗ್ರತಃ |
ದ್ಯೋತಯನ್ ವನಮವ್ಯಗ್ರಂ ಶೋಭತೇ ಶಶಿಸನ್ನಿಭಃ || 3.43.14 ||

ಅಹೋ ರೂಪಮಹೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ವರಸಂಪಚ್ಚ ಶೋಭನಾ |
ಮೃಗೋಽದ್ಭುತೋ ವಿಚಿತ್ರಾಂಗೋ ಹೃದಯಂ ಹರತೀವ ಮೇ || 3.43.15 ||

ಯದಿ ಗ್ರಹಣಮಭ್ಯೇತಿ ಜೀವನ್ನೇವ ಮೃಗಸ್ತವ |
ಆಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ಭವತಿ ವಿಸ್ಮಯಂ ಜನಯಿಷ್ಯತಿ || 3.43.16 ||

ಸಮಾಪ್ತವನವಾಸಾನಾಂ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾನಾಂ ಚ ನಃ ಪುನಃ |
ಅಂತಃಪುರೇ ವಿಭೂಷಾರ್ಥೋ ಮೃಗ ಏಷ ಭವಿಷ್ಯತಿ || 3.43.17 ||

ಭರತಸ್ಯಾರ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯ ಶ್ವಶ್ರುಣಾಂ ಮಮ ಚ ಪ್ರಭೋ |
ಮೃಗರೂಪಮಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ವಿಸ್ಮಯಂ ಜನಯಿಷ್ಯತಿ || 3.43.18 ||

ಜೀವನ್ನ ಯದಿ ತೇಽಭ್ಯೇತಿ ಗ್ರಹಣಂ ಮೃಗಸತ್ತಮಃ |
ಅಜಿನಂ ನರಶಾರ್ದೂಲ ರುಚಿರಂ ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ || 3.43.19 ||

ನಿಹತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸತ್ತವ್ಯಸ್ಯ ಜಾಂಬೂನದಮಯತ್ವಚಿ |
ಶಷ್ಟಬೃಹ್ಮಾಂ ವಿನೀತಾಯಾಮಿಚ್ಛಾಪ್ಯಹಮುಪಾಸಿತುಂ || 3.43.20 ||

ಕಾಮವೃತ್ತಮಿದಂ ರೌದ್ರಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಸದೃಶಂ ಮತಂ |
ವಪುಷಾ ತ್ವಸ್ಯ ಸತ್ತವ್ಯಸ್ಯ ವಿಸ್ಮಯೋ ಜನಿತೋ ಮಮ || 3.43.21 ||

ತೇನ ಕಾಂಚನರೋಮ್ಣಾ ತು ಮಣಿಪ್ರವರಶೃಂಗಿಣಾ |
ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣೇನ ನಕ್ಷತ್ರಪಥವರ್ಚಸಾ || 3.43.22 ||

ಬಭೂವ ರಾಘವಸ್ಯಾಪಿ ಮನೋ ವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಂ |
ಇತಿ ಸೀತಾವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಮೃಗಮದ್ಭುತಂ || 3.43.23 ||

ಲೋಭಿತಸ್ತೇನ ರೂಪೇಣ ಸೀತಯಾ ಚ ಪ್ರಚೋದಿತಃ |
ಉವಾಚ ರಾಘವೋ ಹೃಷ್ಟೋ ಭ್ರಾತರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಚಃ || 3.43.24 ||

ಪಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವೈದೇಹ್ಯಾಃ ಸ್ಪೃಹಾಮುಲ್ಲಸಿತಾಮಿಮಾಂ |
ರೂಪಶ್ರೇಷ್ಠತಯಾ ಹ್ಯೇಷ ಮೃಗೋಽದ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ || 3.43.25 ||

ನ ವನೇ ನಂದನೋದ್ದೇಶೇ ನ ಚೈತ್ರರಥಸಂಶ್ರಯೇ |
ಕುತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಯೋಽಸ್ಯ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸಮೋ ಮೃಗಃ || 3.43.26 ||

ಪ್ರತಿಲೋಮಾನುಲೋಮಾಶ್ಚ ರುಚಿರಾ ರೋಮರಾಜಯಃ |
ಶೋಭಂತೇ ಮೃಗಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಾಃ ಕನಕಬಿಂದುಭಿಃ || 3.43.27 ||

ಪಶ್ಯಾಸ್ಯ ಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯ ದೀಪ್ತಾಮಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾಂ |
ಜಿಹ್ವಾಂ ಮುಖಾನ್ನಿಃಸರಂತೀಂ ಮೇಘಾದಿವ ಶತಹ್ರದಾಂ || 3.43.28 ||

ಮಸಾರಗಲ್ಪರ್ಕಮುಖಃ ಶಂಖಮುಕ್ತಾನಿಭೋದರಃ |
ಕಸ್ಯ ನಾಮಾನಿರೂಪ್ಯೋಽಸೌ ನ ಮನೋ ಲೋಭಯೇನ್ಮೃಗಃ || 3.43.29 ||

ಕಸ್ಯ ರೂಪಮಿದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಾಂಬೂನದಮಯಪ್ರಭಂ |
ನಾನಾರತ್ನಮಯಂ ದಿವ್ಯಂ ನ ಮನೋ ವಿಸ್ಮಯಂ ವ್ರಜೇತ್ || 3.43.30 ||

ಮಾಂಸಹೇತೋರಪಿ ಮೃಗಾನ್ ವಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚ ಧನ್ವಿನಃ |
ಘ್ನಂತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಜಾನೋ ಮೃಗಯಾಯಾಂ ಮಹಾವನೇ || 3.43.31 ||

ಧನಾನಿ ವ್ಯವಸಾಯೇನ ವಿಚೇಯಂತೇ ಮಹಾವನೇ |
ಧಾತವೋ ವಿವಿಧಾಶ್ಚಾಪಿ ಮಣಿರತ್ನಸುವರ್ಣಿನಃ || 3.43.32 ||

ತತ್ ಸಾರಮಖಿಲಂ ನೃಣಾಂ ಧನಂ ನಿಚಯವರ್ಧನಂ |
ಮನಸಾ ಚಿಂತಿತಂ ಸರ್ವಂ ಯಥಾ ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 3.43.33 ||

ಅರ್ಥೀ ಯೇನಾರ್ಥಕೃತ್ಯೇನ ಸಂವ್ರಜತ್ಯವಿಚಾರಯನ್ |
ತಮರ್ಥಮರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃ ಪ್ರಾಹುರರ್ಥ್ಯಾಃ ಸುಲಕ್ಷ್ಮಣ || 3.43.34 ||

ಏತಸ್ಯ ಮೃಗರತ್ನಸ್ಯ ಪರಾರ್ಥ್ಯೇ ಕಾಂಚನತ್ವಚಿ |
ಉಪವೇಕ್ಷ್ಯತಿ ವೈದೇಹೀ ಮಯಾ ಸಹ ಸುಮಧ್ಯಮಾ || 3.43.35 ||

ನ ಕಾದಲೀ ನ ಪ್ರಿಯಕೀ ನ ಪ್ರವೇಣೀ ನ ಚಾವಿಕೀ |
ಭವೇದೇತಸ್ಯ ಸದೃಶೀ ಸ್ಪರ್ಶೇಽನೇನೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ || 3.43.36 ||

ಏಷ ಚೈವ ಮೃಗಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಯಶ್ಚ ದಿವ್ಯೋ ನಭಶ್ಚರಃ |
ಉಭಾವೇತೌ ಮೃಗೌ ದಿವ್ಯೌ ತಾರಾಮೃಗಮಹೀಮೃಗೌ || 3.43.37 ||

ಯದಿ ವಾಯಂ ತಥಾ ಯನ್ಮಾಂ ಭವೇದ್ ವದಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ |
ಮಾಯೈಷಾ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯೇತಿ ಕರ್ತವ್ಯೋಽಸ್ಯ ವಧೋ ಮಯಾ || 3.43.38 ||

ಏತೇನ ಹಿ ನೃಶಂಸೇನ ಮಾರೀಚೇನಾಕೃತಾತ್ಮನಾ |
ವನೇ ವಿಚರತಾ ಪೂರ್ವಂ ಹಿಂಸಿತಾ ಮುನಿಪುಂಗವಾಃ || 3.43.39 ||

ಉತ್ಥಾಯ ಬಹವೋಽನೇನ ಮೃಗಯಾಯಾಂ ಜನಾಧಿಪಾಃ |
ನಿಹತಾಃ ಪರಮೇಷ್ಟಾಸಾಸ್ತಸ್ಮಾದ್ ವಧ್ಯಸ್ತ್ವಯಂ ಮೃಗಃ || 3.43.40 ||

ಪುರಸ್ತಾದಿಹ ವಾತಾಪಿಃ ಪರಿಭೂಯ ತಪಸ್ವಿನಃ |
ಉದರಸ್ಥೋ ದ್ವಿಜಾನ್ ಹಂತಿ ಸ್ವಗರ್ಭೋಽಶ್ವತರೀಮಿವ || 3.43.41 ||

ಸ ಕದಾಚಿಚ್ಚಿರಾಲ್ಲೋಭಾದಾಸಸಾದ ಮಹಾಮುನಿಂ |
ಅಗಸ್ಯಂ ತೇಜಸಾ ಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ಷ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಬಭೂವ ಹ || 3.43.42 ||

ಸಮುತ್ಥಾನೇ ಚ ತದ್ರೂಪಂ ಕರ್ತುಕಾಮಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಂ |
ಉತ್ಸ್ಮಯಿತ್ವಾ ತು ಭಗವಾನ್ ವಾತಾಪಿಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ || 3.43.43 ||

ತ್ವಯಾವಿಗಣ್ಯ ವಾತಾಪೇ ಪರಿಭೂತಾಶ್ಚ ತೇಜಸಾ |
ಜೀವಲೋಕೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತಸ್ಮಾದಸಿ ಜರಾಂ ಗತಃ || 3.43.44 ||

ತದ್ ರಕ್ಷೋ ನ ಭವೇದೇವ ವಾತಾಪಿರಿವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ |
ಮದ್ವಿಧಂ ಯೋಽತಿಮನ್ಯೇತ ಧರ್ಮನಿತ್ಯಂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ || 3.43.45 ||

ಭವೇದ್ಧತೋಽಯಂ ವಾತಾಪಿರಗಸ್ಯೇನೇವ ಮಾ ಗತಃ |
ಇಹ ತ್ವಂ ಭವ ಸನ್ನದ್ಧೋ ಯಂತ್ರಿತೋ ರಕ್ಷ ಮೈಥಿಲೀಂ || 3.43.46 ||

ಅಸ್ಯಾಮಾಯತ್ತಮಸ್ಮಾಕಂ ಯತ್ ಕೃತ್ಯಂ ರಘುನಂದನ |
ಅಹಮೇನಂ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮ್ಯಥವಾ ಮೃಗಂ || 3.43.47 ||

ಯಾವದ್ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಮೃಗಮಾನಯಿತುಂ ದ್ರುತಂ |
ಪಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಮೃಗತ್ವಚಿ ಗತಾಂ ಸ್ಪೃಹಾಂ || 3.43.48 ||

ತ್ವಚಾ ಪ್ರಧಾನಯಾ ಹ್ಯೇಷ ಮೃಗೋಽದ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಅಪ್ರಮತ್ತೇನ ತೇ ಭಾವ್ಯಮಾಶ್ರಮಸ್ಥೇನ ಸೀತಯಾ || 3.43.49 ||

ಯಾವತ್ ಪೃಷತಮೇಕೇನ ಸಾಯಕೇನ ನಿಹನ್ಮ್ಯಹಂ |
ಹತ್ವೈತಚ್ಚರ್ಮ ಚಾದಾಯ ಶೀಘ್ರಮೇಷ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 3.43.50 ||

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇನಾತಿಬಲೇನ ಪಕ್ಷಿಣಾ
ಜಟಾಯುಷಾ ಬುದ್ಧಿಮತಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣ |

ಭವಾಪ್ರಮತ್ತಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮೈಥಿಲೀಂ

ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಸರ್ವತ ಏವ ಶಂಕಿತಃ || 3.43.51 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಃ
ಸರ್ಗಃ ||